

Sant Joan vull dir, a la recitòria hi tenia un lloc. Ingent va ser la tasca que va realitzar amb els immigrants andalusos que arribaven al municipi durant la dècada anomenada dels miracles —aquests, ben terrenals, per cert. Podríem dir que era un capellà dels d'abans i dels de veritat, amb tot el que això vol dir. Res de teories de l'alliberament encara, però moltíssima passió per Crist i per tot allò d'ajudar els pobres. La caritat entesa en el seu vessant més bàsic i

immediat era probablement el seu dogma més interioritzat. I com passa sovint amb les persones excepcionalment bones, somreia i reia sempre. Poques vegades un capellà i els ciutadans de la seva parròquia s'han interrelacionat de forma tan sòlida, tan íntima, diria. Coneixia tothom qui alguna vegada havia tingut relació amb ell. Ens coneixia a tots, des de sempre. I no l'emmanndria pas agafar el telèfon per felicitar un sant, un aniversari o un casament.

Però mossèn Gumersind no era només l'amor o la caritat més directa i alhora més simple i també més tendra, sinó que també s'embranchava en projectes que sovint suplien la manca d'Ajuntament propi i la singularitat real de Sant Joan enfront de Palamós: biblioteca, llar d'infants, ONG *avant la lettre*. No és ara moment d'enumerar tot el bé i el servei que ha fet no ja als seus feligresos, sinó als habitants de la seva parròquia, fossin o no parroquians fidels. Però sí

que mossèn Gumersind va ser l'ànima d'una iniciativa que no puc deixar d'esmentar: tot just arribat a Santa Eugènia de Vilatorrada va posar en marxa el projecte de suport als nois i noies d'educació especial Els Àngels. No cal pas cantar les excel·lències del projecte; de tots és conegut. Des de tots àmbits necessaris, mossèn Gumersind ajudava tothom que ho necessités. Això és així.

A la plaça que porta el seu nom, evidentment a Sant Joan, podem veure-hi ara una estàtua de bronze, obra d'Antoni Delgado, que el representa assegut, mirant cap a la pista on els nens juguen i els adolescents hi transiten la perplexitat. Si bé Sant Joan ja va plorar el seu traspàs la tardor de l'any passat i li va dir l'adéu que mereixia, la inauguració d'aquesta escultura va esdevenir un homenatge certament alegre i agraït. Grallers i gegants i autoritats i homes i dones que s'han fet grans a l'entorn de la parròquia, de Sant Joan i de Palamós i de Múrcia i de Rosario i de Nador i de Campillos i de Lima i etc., tots hi eren, catòlics, evangelistes, protestants (confessions que han conviscut des de sempre a Sant Joan: nucli petit, però divers), i tots miraven aquell rostre de bronze obscur mentre els gegants li feien els honors i els grallers hi posaven la BSO.

Els ferros d'art de Nonito Cadenas

Posant de costat dos col·laboradors de Rafael Masó, Nonito Cadenas i Fidel Aguilar, i delineant-ne les seves vides en paral·lel, tindríem un petit exemple del sentit de la justícia poètica amb què de vegades obra el temps. Cadenas, artesà de la forja; Aguilar, escultor. Cadenas va rebre de la vida certes benediccions que a Aguilar, amb una biografia curta i trencadissa, li foren negades. Tanmateix la posteritat ha fet una labor de compensació: avui l'obra de Fidel Aguilar és als museus i en la mitologia gironina, en canvi la de Nonito Cadenas amb prou feines és una nota al peu de pàgina als llibres sobre Masó.

Les benediccions en la vida de Ramon «Nonito» Cadenas i Caballer (Sant Vicenç dels Alls, 1876-Girona, 1930) poden endevinar-se en les poques ratlles amb què ara per ara se la pot escriure. Apadrinat per Masó, va incidir en el món cultural gironí amb una notable arrencada. L'arquitecte noucentista va escriure-li un article elogios de la seva obra incipient, li va encarregar la forja de les seves obres, volia convertir-lo en un artesà-artista digne de l'Escola de Bells Oficis que ell imaginava febrilment. Més tard, tant l'arquitecte com l'artesà van haver-se de resignar als reajustaments que la realitat va imposar-los. Cadenas, entomant la ració inevitable de desencisos que el temps ens ofereix, va bescanviar els somnis juvenils d'exposar les seves claus i els seus ganivets com si fossin escultures a canvi d'engrandir el taller i convertir-lo en una metal·lúrgia del segle XX. Així, va menar un negoci pròsper dins el qual va evolucionar d'artesà savi a industrial eficient, va gaudir d'una vida útil i perdurable en la seva obra i els seus descendents —el seu fill Ramon va continuar la tradició familiar, que ha arribat fins als nostres dies—, no va patir l'esllavissada de la Guerra Civil. Encara va tenir temps de recollir premis per la seva obra (el 1921 a Barcelona, per una làmpada; a Figueres, el 1926), però després de la seva mort li va pertocar l'anonimat injust amb què solen ser castigats els artesans. Perduts aquella «claueta assenyalada amb una creu en el lloc més just» i «el simple mànec de ganivet amb els símbols popularíssims de les virtuts teològals» descrits per Masó, els seus ferros encara embelleixen silenciosament el noucentisme gironí: les espigues a la reixa de la farinera Teixidor, les reixes de la casa Salieta, les de l'escola de Sarià i les ferramentes dels mobles del mas El Soler. És just posar nom i cognoms a la feina ben feta.

Josep Pujol i Coll